

2023/2829

20.12.2023

RECOMANDAREA (UE) 2023/2829 A COMISIEI

din 12 decembrie 2023

referitoare la procese electorale incluzive și reziliente în Uniune și la consolidarea caracterului european și a desfășurării eficiente a alegerilor pentru Parlamentul European

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 292,

întrucât:

- (1) Potrivit articolului 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană („TUE”), Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților.
- (2) Democrația ar trebui protejată și cultivată. Stabilitatea, securitatea și prosperitatea Uniunii se bazează pe apărarea fermă a principiilor, a valorilor și a instituțiilor democratice, însă crize precum pandemia de COVID-19 și războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei au amplificat provocările cu care se confruntă valorile și instituțiile democratice, printre acestea numărându-se polarizarea, exercitarea unor influențe mascate și alte ingerințe, cum ar fi manipularea informațiilor și alte forme de imixtiune din partea unor entități străine, inclusiv dezinformarea.
- (3) Articolul 10 alineatul (1) din TUE prevede că funcționarea Uniunii se întemeiază pe principiul democrației reprezentative. Articolul 10 alineatul (2) din TUE prevede că cetățenii sunt reprezentați direct, la nivelul Uniunii, în Parlamentul European. Articolul 10 alineatul (3) din TUE prevede că orice cetățean are dreptul de a participa la viața democratică a Uniunii și că deciziile se iau în mod cât mai deschis și la un nivel cât mai apropiat posibil de cetățean.
- (4) Statele membre au responsabilități deosebite și extinse în ceea ce privește încurajarea unei participări democratice cât mai largi și incluzive și promovarea unor alegeri libere, corecte și reziliente în Uniune.
- (5) Partidele politice joacă un rol esențial în cadrul democrațiilor europene prin formarea conștiinței politice, promovarea candidaților politici, încurajarea participării la vot și exprimarea voinței cetățenilor. Articolul 10 alineatul (4) din TUE și articolul 12 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene atribuie un rol-cheie partidelor politice europene. Statutul și finanțarea partidelor politice europene și a fundațiilor politice europene sunt reglementate la nivel european.
- (6) În ultimii ani, statele membre au cooperat tot mai strâns pentru a promova alegeri libere, corecte și reziliente în Uniune. Măsurile luate înainte de alegerile pentru Parlamentul European din 2019 au condus, printre altele, la instituirea unui cadru de cooperare, și anume Rețeaua europeană de cooperare privind alegerile, în conformitate cu Recomandarea C(2018) 5949 a Comisiei ⁽¹⁾. Această rețea promovează colaborarea, învățarea reciprocă și schimbul de bune practici între autoritățile responsabile cu monitorizarea și asigurarea respectării normelor relevante pentru contextul electoral, inclusiv autoritățile electorale.
- (7) În Recomandarea C(2018) 5949, Comisia a încurajat statele membre să instituie măsuri tehnice și organizatorice adecvate și proporționale pentru a gestiona riscurile la adresa securității rețelelor și a sistemelor informatice utilizate pentru organizarea alegerilor.

⁽¹⁾ Recomandarea Comisiei privind rețelele de cooperare în materie electorală, transparența online, protecția împotriva incidentelor de securitate cibernetică și combaterea campaniilor de dezinformare în contextul alegerilor pentru Parlamentul European, C (2018) 5949, 12.9.2018, https://commission.europa.eu/system/files/2018-09/soteu2018-cybersecurity-elections-recommendation-5949_en.pdf.

- (8) Planul de acțiune pentru democrația europeană ^(?) urmărește să consolideze mijloacele de acțiune care se află la dispoziția cetățenilor și să sporească reziliența democratică în întreaga Uniune prin promovarea unor alegeri libere și corecte în Uniune, prin consolidarea libertății mass-mediei și prin combaterea dezinformării. În noiembrie 2021, Comisia a prezentat un pachet de măsuri care vizează consolidarea integrității alegerilor și o dezbatere democratică deschisă, inclusiv o propunere privind transparența și vizarea unui public-țintă în publicitatea politică ^(?), o propunere privind partidele politice europene ⁽⁴⁾ și propuneri privind drepturile de vot ale cetățenilor mobili ai Uniunii ^(?).
- (9) Reziliența proceselor electorale din Uniune ar trebui consolidată, cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale și a valorilor democratice consacrate în normele Uniunii și în normele internaționale.
- (10) Stabilitatea legii electorale este esențială pentru integritatea și credibilitatea proceselor electorale. Modificarea frecventă a normelor sau modificarea acestora în pragul alegerilor pot crea confuzie atât pentru alegători, cât și pentru funcționarii responsabili cu procesul electoral, iar normele respective riscă să fie denaturate sau aplicate în mod eronat. Astfel de modificări pot fi percepute și ca un instrument de influențare a rezultatelor în favoarea candidaților aflați în funcție. În conformitate cu orientările II.2.b din Codul de bună conduită electorală ⁽⁶⁾, adoptat de Comisia pentru democrație prin drept a Consiliului European („Comisia de la Veneția”), elementele fundamentale ale dreptului electoral nu ar trebui să poată fi modificate cu mai puțin de un an înainte de alegeri. Printre aceste elemente fundamentale se numără, în special, normele privind transformarea voturilor în mandate, componența comisiilor electorale sau a altor organisme care organizează scrutinul, delimitarea circumscripțiilor și repartizarea locurilor între circumscripții. Deși principiul stabilității legislației electorale nu ar trebui invocat pentru a menține o situație care contravine standardelor electorale internaționale, niciuna din prevederile prezentei recomandări nu ar trebui înțeleasă ca invitând statele membre să ia măsuri care contravin orientărilor II.2.b din Codul de bună conduită electorală.
- (11) Pentru a sprijini participarea ridicată la vot și participarea largă a cetățenilor la procesul democratic, statele membre ar trebui să ofere instrumente accesibile și ușor de utilizat de înregistrare a candidaților și a alegătorilor, ținând seama de nevoile diferitelor grupuri, inclusiv ale cetățenilor care își au reședința în străinătate. Ar trebui să se asigure o mai mare flexibilitate temporală în ceea ce privește procedurile de înregistrare utilizate pentru alegeri sau să se ofere oportunități sporite de înregistrare a alegătorilor și candidaților, inclusiv să se asigure accesul la modalități specifice de vot, de exemplu prin mijloace electronice, ținând seama în mod corespunzător de Directiva (UE) 2016/2102 a Parlamentului European și a Consiliului ⁽⁷⁾. În același timp, statele membre ar trebui să acorde atenție faptului că diferite grupuri, inclusiv persoanele vârstnice, se pot confrunta cu impedimente legate de accesul la internet și la tehnologiile digitale sau pot să nu aibă competențele necesare pentru a le utiliza în mod eficace.
- (12) Pentru a asigura exercitarea efectivă a drepturilor electorale, statele membre ar trebui să furnizeze cetățenilor Uniunii informații cu privire la regulile de bază și la modalitățile practice legate de exercitarea drepturilor electorale în țara lor. Aceste informații ar trebui furnizate în mod proactiv și într-o manieră cuprinzătoare, clară și simplă. Ar trebui utilizate mai multe canale de informații și ar trebui implicate entitățile de la nivel local. Statele membre ar putea să

^(?) Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind Planul de acțiune pentru democrația europeană, COM(2020) 790 final, 3.12.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2020%3A790%3AFIN>.

^(?) Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind transparența și vizarea unui public-țintă în publicitatea politică, COM(2021) 731 final, 25.11.2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52021PC0731>.

⁽⁴⁾ Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind statutul și finanțarea partidelor politice europene și a fundațiilor politice europene (reformare) COM(2021) 734 final, 25.11.2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0734>.

^(?) Propunerea de directivă a Consiliului de stabilire a dispozițiilor detaliate de exercitare a dreptului de a vota și de a candida la alegerile pentru Parlamentul European de către cetățenii Uniunii care își au reședința într-un stat membru și care nu sunt resortisanți ai acestuia (reformare), COM(2021) 732 final, 25.11.2021 și Propunerea de directivă a Consiliului de stabilire a dispozițiilor detaliate de exercitare a dreptului de a vota și de a candida la alegerile locale de către cetățenii Uniunii care își au reședința într-un stat membru a cărui cetățenie nu o dețin (reformare), COM(2021) 733 final, 25.11.2021, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/democracy-and-electoral-rights_ro.

⁽⁶⁾ Consiliul European, Comisia de la Veneția, 30 octombrie 2002, Codul de bună conduită electorală, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de a 51-a și a 52-a sesiuni, <https://rm.coe.int/090000168092af01>.

⁽⁷⁾ Directiva (UE) 2016/2102 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2016 privind accesibilitatea site-urilor web și a aplicațiilor mobile ale organismelor din sectorul public (JO L 327, 2.12.2016, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj>).

apeleze la instrumente moderne de comunicare, în diferite formate și în mai multe limbi, de exemplu să utilizeze scurte materiale video explicative care să ofere informații practice într-un limbaj clar și simplu. În acest context, statele membre ar putea, de asemenea, să facă apel la cerințele în materie de accesibilitate prevăzute în anexa I la Directiva (UE) 2019/882 a Parlamentului European și a Consiliului ⁽⁸⁾.

- (13) Pandemia de COVID-19 a demonstrat interesul statelor membre față de introducerea unor metode de vot complementare care să sprijine participarea la vot, cum ar fi votul anticipat, votul mobil, votul prin corespondență și votul electronic. Cu toate acestea, atunci când se pun la dispoziție astfel de metode de vot complementare, sunt necesare garanții pentru a se asigura alegeri libere, corecte și reziliente, cu respectarea deplină a standardelor democratice și a drepturilor fundamentale. Statele membre ar trebui, de asemenea, să asigure disponibilitatea în continuare a metodelor tradiționale de vot. Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului se aplică atunci când astfel de metode de vot implică prelucrarea de date cu caracter personal ⁽⁹⁾. Compendiul privind votul electronic și alte practici bazate pe TIC ⁽¹⁰⁾, publicat de Comisie ca parte a pachetului privind cetățenia din 2023, oferă informații importante cu privire la cadrele juridice aplicabile, la sistemele și tehnologiile software utilizate, la metodologiile de testare, fluxurile funcționale și operaționale, caracteristicile de accesibilitate, amenințările și vulnerabilitățile și măsurile de atenuare corespunzătoare.
- (14) Pentru a sprijini respectarea drepturilor electorale ale cetățenilor, statele membre, atunci când pun în aplicare metode de vot complementare, ar trebui să se asigure că cetățenii sunt informați în mod corespunzător cu privire la acestea și că primesc sprijinul necesar pentru a le utiliza. De asemenea, este important ca funcționarii responsabili cu procesul electoral să beneficieze de o formare adecvată.
- (15) În 2018, Comisia a publicat orientări privind aplicarea normelor Uniunii de protecție a datelor în context electoral, subliniind obligațiile în materie de protecție a datelor pe care le au diferiții actori implicați în procesele electorale, cum ar fi autoritățile electorale naționale, partidele politice, brokerii și analiștii de date, platformele de comunicare socială și rețelele de publicitate online. Chestiunea protecției datelor în context electoral ⁽¹¹⁾ a fost abordată și de Comitetul european pentru protecția datelor, de Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor și de autoritățile naționale însărcinate cu protecția datelor. Toți actorii implicați ar trebui să țină seama de aceste orientări, după caz, înainte de alegerile din 2024 pentru Parlamentul European și după aceste alegeri.
- (16) Instrumentele de supraveghere și de spionaj nu ar trebui utilizate pentru a influența dezbaterile democratice, în special prin vizarea actorilor politici și a jurnaliștilor. Utilizarea programelor de spionaj poate, în anumite circumstanțe, să țină de securitatea națională, dar folosirea lor pentru a obține un avantaj politic nu poate fi niciodată justificată ca o chestiune de securitate națională. Securitatea națională ar trebui interpretată în conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene pentru a asigura pe mai departe aplicarea eficace a legislației Uniunii.
- (17) Este necesar să se susțină participarea la alegeri, în calitate de alegători și candidați, a tuturor grupurilor de cetățeni, ținând seama de nevoile lor specifice și de provocările cu care se confruntă. Raportul Comisiei privind alegerile pentru Parlamentul European din 2019 ⁽¹²⁾ a subliniat, printre altele, că trebuie realizate în continuare progrese în ceea ce privește incluziunea și participarea democratică la alegeri a tinerilor, a femeilor, a cetățenilor mobili ai Uniunii și a persoanelor cu handicap. Raportul a subliniat, de asemenea, că, pentru alegerile din 2019 pentru Parlamentul European, unele grupuri specifice, cum ar fi persoanele cu handicap, au rămas subreprezentate în rândul deputaților aleși în Parlamentul European, în ciuda faptului că reprezintă un segment semnificativ din electorat.

⁽⁸⁾ Directiva (UE) 2019/882 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor (JO L 151, 7.6.2019, p. 70, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).

⁽⁹⁾ Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO L 119, 4.5.2016, p. 1, ELI: [https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj? locale=ro](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj?locale=ro)).

⁽¹⁰⁾ https://commission.europa.eu/document/b0898ba3-c7ad-4af5-8467-5e23a0469a78_en.

⁽¹¹⁾ Anexa I la Declarația 2/2019 a Comitetului european pentru protecția datelor privind utilizarea datelor cu caracter personal în cursul campaniilor politice, adoptată la 13 martie 2019.

⁽¹²⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European, Raport privind alegerile pentru Parlamentul European din 2019, COM(2020) 252 final, 19.6.2020, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/? uri=CELEX:52020DC0252](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0252).

- (18) Caracterul incluziv al alegerilor și participarea tuturor grupurilor pot fi sprijinite de statele membre și de partidele politice prin politici și măsuri specifice, care țin seama de nevoile și provocările cu care se confruntă acestea. În acest context, statele membre pot ține cont de contextul demografic și de localizarea geografică. Colectarea de date privind participarea unor grupuri specifice, cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale și a cerințelor în materie de protecție a datelor, ar putea sprijini identificarea provocărilor și elaborarea de politici pentru abordarea acestora. Statele membre ar putea, de exemplu, să lanseze campanii de informare specifice, care să țină seama de nevoile unor grupuri specifice. Statele membre ar trebui, de asemenea, să sprijine, în conformitate cu normele lor electorale, participarea la alegeri a cetățenilor Uniunii care își au reședința în țări terțe.
- (19) Tinerii cetățeni ar trebui sprijiniți în exercitarea drepturilor lor electorale, atât în calitate de alegători, cât și de candidați. Mai multe state membre au redus deja vârsta minimă de votare la 16 sau la 17 ani, în timp ce altele intenționează să facă acest lucru. Acțiunile de sprijinire a participării tinerilor, inclusiv a celor care votează pentru prima dată, pot include acțiuni precum promovarea educației cetățenești, organizarea de simulări electorale în școli, de teste de cunoștințe sau de concursuri de artă privind alegerile, de campanii de comunicare adaptate tinerilor, publicarea de ghiduri electorale pentru a-i familiariza pe copii și pe adolescenți cu procesul de înregistrare și de votare, încurajarea studenților să devină observatori electorali și dezvoltarea de programe *inter pares* în cadrul cărora tinerii alegători să își poată împărtăși experiențele. Tinerii cetățeni ar trebui să fie sprijiniți să își exercite drepturile electorale, inclusiv prin promovarea competențelor acestora și prin sprijinirea unui mediu care să le permită să voteze în mod liber și corect. Statele membre ar trebui să promoveze „Ghidul privind cetățenia UE” pentru a-i ajuta pe tinerii cetățeni să se familiarizeze cu istoria, valorile și drepturile care stau la baza statutului lor de cetățeni ai Uniunii, precum și cu beneficiile cetățeniei Uniunii și cu oportunitățile pe care aceasta le oferă pentru participarea la democrație. Ar trebui sprijinită diseminarea bunelor practici.
- (20) După cum se subliniază în Cadrul strategic al UE pentru romi ⁽¹³⁾, ar trebui încurajată participarea romilor la viața politică de la nivel local, regional, național și de la nivelul Uniunii. Acest lucru este deosebit de relevant în statele membre în care un segment important al populației este de origine romă. Planul de acțiune al Comisiei de combatere a rasismului ⁽¹⁴⁾ a anunțat, de asemenea, intenția Comisiei de a colabora cu partidele politice europene, cu Rețeaua europeană de cooperare privind alegerile și cu societatea civilă în scopul de a îmbunătăți participarea grupurilor expuse riscului de marginalizare, cum ar fi persoanele aparținând unei rase sau origini etnice minoritare.
- (21) Articolul 8 din TFUE prevede că UE trebuie să urmărească eliminarea inegalităților și promovarea egalității între bărbați și femei în toate acțiunile sale. În „Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025” ⁽¹⁵⁾, Comisia s-a angajat să asigure egalitatea de șanse pentru femei și echilibrul de gen în procesul decizional și în politică. În raportul său din 2023 privind egalitatea de gen în UE ⁽¹⁶⁾, Comisia a reamintit necesitatea unei participări egale a femeilor și bărbaților în posturile de decizie politică, pentru a reflecta mai bine componența societății și a consolida democrația în UE. Statele membre ar trebui, de asemenea, să încurajeze echilibrul de gen în cadrul organelor de conducere ale organismelor cu responsabilități în materie electorală și să monitorizeze, să sprijine și să evalueze periodic progresele înregistrate în ceea ce privește egalitatea de gen în exercitarea drepturilor electorale. Statele membre ar putea promova măsuri de sprijinire a egalității de gen în ceea ce privește accesul la alegeri și participarea la acestea. Atunci când elaborează astfel de măsuri, statele s-ar putea baza pe expertiza Institutului European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați și pe datele privind egalitatea de gen. Printre măsuri s-ar putea număra includerea în alternanță a femeilor și a bărbaților pe listele de candidați, utilizarea altor tipuri de cote de gen sau condiționarea alocării de fonduri publice partidelor politice de promovarea participării femeilor la politică sau alte acțiuni similare. Pentru a sprijini egalitatea de gen, partidele politice ar trebui să instituie politici interne privind echilibrul de gen, să prevadă cursuri de formare specifice și acțiuni de sensibilizare. Partidele politice ar trebui să încurajeze echilibrul de gen pe listele electorale și la nivelul organelor lor de conducere. Statele membre și partidele politice ar trebui să ia măsuri pentru a preveni și a combate cu eficacitate discursurile de incitare la ură bazate pe gen împotriva femeilor active din punct de vedere politic, care urmăresc să le discrediteze sau să le descurajeze să participe la viața politică.

⁽¹³⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliul intitulată „O Uniune a egalității: Cadrul strategic al UE pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor”, COM(2020) 620 final, 7.10.2020, https://commission.europa.eu/system/files/2021-01/eu_roma_strategic_framework_for_equality_inclusion_and_participation_for_2020_-_2030_0.pdf.

⁽¹⁴⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor intitulată „O Uniune a egalității: Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025”, COM(2020) 565 final, 18.9.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM%3A2020%3A0565%3AFIN>.

⁽¹⁵⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul și Comitetul Economic și Social European, O Uniune a egalității: Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025, COM(2020) 152 final, 5.3.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM:2020:152:FIN>.

⁽¹⁶⁾ Comisia Europeană, Direcția Generală Justiție și Consumatori, Raportul din 2023 privind egalitatea de gen în UE, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/4966>.

- (22) Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CNUDPH), la care UE, în limitele competențelor sale, și toate statele membre sunt părți, impune statelor părți obligația de a garanta drepturi politice persoanelor cu handicap și de a le oferi posibilitatea de a-și exercita aceste drepturi în condiții de egalitate cu restul populației. Pentru a sprijini participarea incluzivă, statele membre ar trebui, în conformitate cu angajamentele lor internaționale, inclusiv cu Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, să sprijine exercitarea de către persoanele cu handicap, în calitate de alegători sau candidați, a drepturilor lor electorale și să elimine barierele cu care se confruntă acestea în ceea ce privește participarea la alegeri, în conformitate cu Strategia Comisiei privind drepturile persoanelor cu handicap 2021-2030 ⁽¹⁷⁾. Statele membre ar trebui, în conformitate cu dreptul relevant al Uniunii și cu standardele internaționale, să revizuiască posibilitatea care există în prezent ca persoanelor cu handicap intelectual și psihosocial să li se retragă sistematic drepturile electorale fără să existe o evaluare de la caz la caz și fără să se prevadă posibilitatea recurgerii la controlul judiciar. Statele membre ar trebui să utilizeze în mod optim Ghidul de bune practici electorale în statele membre, care abordează chestiunea participării cetățenilor cu handicap la procesul electoral ⁽¹⁸⁾ și care a fost anunțat în Strategia Comisiei privind drepturile persoanelor cu handicap 2021-2030, și să continue să colaboreze cu Comisia în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile, pentru a sprijini punerea efectivă în aplicare a acestuia, ținând seama de opiniile exprimate de entitățile care reprezintă interesele persoanelor cu handicap. Statele membre ar trebui să aibă în vedere implementarea unor măsuri practice pentru a asigura accesibilitatea în secțiile de votare, inclusiv prin utilizarea unor mijloace precum codurile QR, scrierea Braille, tipăriturile cu caractere de mari dimensiuni, ghidurile audio și ghidurile ușor de citit, șabloanele tactile, utilizarea lupelor, a iluminatului suplimentar, a ștampilelor și accesibilitatea ustensilelor de scris. Partidele politice ar trebui să vină în întâmpinarea nevoilor persoanelor cu handicap în campaniile lor, de exemplu organizând evenimentele în locuri accesibile și utilizând mijloace, moduri și formate de comunicare conforme cu legislația în materie de accesibilitate din Uniune și din statele membre. Statele membre și partidele politice ar trebui să aibă în vedere și furnizarea altor forme de sprijin, cum ar fi asistența telefonică, interpretarea prin semne, mijloace de transport accesibil și proceduri accesibile pentru solicitarea cazării.
- (23) Întrucât se află în prima linie în ceea ce privește asigurarea integrității alegerilor și sunt în măsură să sprijine o participare politică reală, partidele politice și organizațiile responsabile cu organizarea campaniilor electorale ar trebui încurajate să promoveze integritatea alegerilor și corectitudinea în desfășurarea campaniilor, inclusiv prin elaborarea și aderarea la coduri de conduită sau prin asumarea de angajamente de campanie de sprijinire a unor alegeri libere, corecte și reziliante. Astfel de coduri de conduită sau angajamente ar trebui să promoveze standarde democratice înalte. Ele ar putea include angajamente de a nu accepta contribuții financiare în schimbul unor avantaje sau de a se abține de la promovarea judecăților stereotipe, a declarațiilor discriminatorii și a prejudecăților împotriva anumitor grupuri, bazate în special pe gen, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală.
- (24) Astfel de coduri sau angajamente ar trebui să fie puse la dispoziția publicului larg cu suficient timp înainte de data alegerilor și să fie însoțite de activități adecvate de sensibilizare a entităților în cauză.
- (25) Informațiile cu privire la organizațiile, fundațiile și alte entități juridice care au legături cu partidele politice europene și naționale sau care desfășoară campanii în numele acestora ar trebui să fie puse la dispoziția publicului de către partidele politice europene și naționale, astfel încât cetățenii să poată înțelege interdependențele dintre diverșii actori politici care promovează aceleași obiective și acțiuni politice, inclusiv în contextul difuzării de publicității politice. Astfel de informații le-ar fi, de asemenea, utile autorităților de supraveghere pentru a-și forma o imagine de ansamblu cu privire la legăturile financiare și structurale dintre diversele entități afiliate partidelor politice.
- (26) Partidele politice europene și naționale ar trebui să le permită în continuare cetățenilor, autorităților și entităților interesate să își îndeplinească rolul care le revine în procesul democratic, inclusiv prin identificarea eventualelor ingerințe sau manipulări ale proceselor electorale, prin publicarea pe site-urile lor web a informațiilor relevante privind utilizarea publicității politice, inclusiv a informațiilor cu privire la sumele cheltuite pentru publicitate și sursele lor de finanțare. Pentru a se asigura un nivel ridicat de transparență în campaniile politice și pentru a sprijini responsabilitatea în utilizarea publicității politice, partidele politice europene și naționale ar trebui, de asemenea, să aibă în vedere luarea de măsuri pe bază voluntară care să garanteze și să reflecte, în angajamentele și codurile lor de conduită, faptul că publicitatea politică pe care o utilizează poate fi identificată în mod clar ca atare și poate fi diferențiată de alte tipuri de publicitate și, după caz, de alte materiale, cum ar fi conținutul editorial. Partidele politice ar trebui să aibă în vedere punerea la dispoziție a publicității lor politice împreună cu informații cu privire la identitatea partidului politic care le sponsorizează și, după caz, cu informații pertinente cu privire la vizarea unui public-țintă prin publicitatea respectivă și la sistemele de inteligență artificială utilizate.

⁽¹⁷⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, „O Uniune a egalității: Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap 2021-2030”, COM(2021) 101 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A52021DC0101>.

⁽¹⁸⁾ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei: Ghid de bune practici electorale în statele membre, care abordează chestiunea participării cetățenilor cu handicap la procesul electoral, SWD(2023) 408 final, https://commission.europa.eu/document/66b9212e-e9b0-409d-88a3-c0e505a5e670_en.

- (27) Observarea alegerilor este o modalitate eficientă de a-i implica pe cetățeni în procesul electoral și de a consolida încrederea publicului în alegeri. Pentru a promova transparența proceselor electorale, a sprijini implicarea și participarea cetățenilor și a promova procese electorale libere, echitabile și reziliente, statele membre ar trebui să încurajeze și să faciliteze observarea imparțială și independentă a alegerilor, inclusiv de către cetățeni, precum și de către organizații internaționale, în toate etapele procesului electoral, ținând seama de cadrele lor juridice și de angajamentele internaționale asumate. În acest sens, ele ar trebui să asigure în special observarea înregistrării alegătorilor, a numărării voturilor, a participării grupurilor specifice, monitorizarea publicității politice și a finanțării campaniilor electorale, precum și aplicarea normelor electorale online.
- (28) Statele membre ar trebui să sprijine dezvoltarea capacităților și a expertizei în materie de observare a alegerilor, inclusiv prin sprijinirea formării observatorilor electorali, pe baza cunoștințelor împărtășite în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile și a standardelor și bunelor practici internaționale, cum ar fi Declarația de principii privind observarea internațională a alegerilor adoptată în 2005 în cadrul Organizației Națiunilor Unite ⁽¹⁹⁾ și standardele Comisiei de la Veneția și ale Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa. Ar putea fi organizate cursuri de formare specifice pentru observatorii electorali mai tineri.
- (29) Printre acțiunile specifice de sprijinire a observării alegerilor s-ar putea număra organizarea de reuniuni și consultări specifice între rețelele electorale naționale și grupurile de observatori, seminare comune privind evaluarea alegerilor și inițiative comune menite să sensibilizeze opinia publică și să ducă la elaborarea de politici privind observarea alegerilor care să sprijine integritatea, reziliența și caracterul democratic al alegerilor. Schimburile de bune practici privind observarea alegerilor între statele membre în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile ar trebui să includă sprijin pentru observatorii electorali și acțiuni specifice de sensibilizare.
- (30) Partidele politice și organizațiile responsabile cu organizarea campaniilor ar trebui să înlesnească, de asemenea, activitatea observatorilor electorali care cooperează cu acestea, inclusiv oferindu-le accesul necesar la informațiile privind activitățile lor în contextul alegerilor.
- (31) Existența unor sisteme și procese electorale solide, cu perturbări minime, este o condiție prealabilă de bază a democrațiilor. Erorile umane, dezastrele neprevăzute și diverse incidente ar putea amenința procesele electorale. Statele membre ar trebui să asigure reziliența proceselor electorale, inclusiv printr-o protecție specială a infrastructurii electorale și prin luarea măsurilor necesare în ceea ce privește instalațiile, echipamentele, rețelele, sistemele și infrastructura preluate din alte sectoare pentru a fi folosite pentru alegeri.
- (32) După cum s-a subliniat în Planul de acțiune pentru democrația europeană, încadrarea proceselor electorale sau a aspectelor administrării lor drept infrastructuri critice ar putea spori eficacitatea eforturilor de contracarare a amenințărilor specifice. Acest lucru ar presupune abordarea provocărilor legate de perioadele electorale, de observarea alegerilor, de supravegherea electorală independentă și de căile de atac eficace și ar include totodată monitorizarea, inclusiv online, identificarea amenințărilor, consolidarea capacităților, funcționarea rețelelor electorale naționale și colaborarea cu sectorul privat. În ceea ce privește entitățile care exploatează infrastructura care este posibil să fie utilizată în contextul alegerilor, ar trebui să se acorde atenția cuvenită, după caz, cerințelor prevăzute în Directivele (UE) 2022/2555 ⁽²⁰⁾ și (UE) 2022/2557 ⁽²¹⁾ ale Parlamentului European și ale Consiliului.
- (33) În plus față de obligațiile prevăzute în Directivele (UE) 2022/2555 și (UE) 2022/2557, după caz, statele membre ar trebui să depună eforturi pentru a asigura un nivel similar de reziliență a entităților care exploatează infrastructuri legate de alegeri, prin efectuarea de evaluări ale riscurilor și actualizarea acestora, prin efectuarea de teste și prin consolidarea rezilienței și a sprijinului acordat entităților care joacă un rol semnificativ în desfășurarea alegerilor. De

⁽¹⁹⁾ Organizația Națiunilor Unite, 27 octombrie 2005, Declarația de principii pentru observarea internațională a alegerilor, https://www.eeas.europa.eu/eeas/declaration-principles-international-election-observation_en?s=328.

⁽²⁰⁾ Directiva (UE) 2022/2555 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate cibernetică în Uniune, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 și a Directivei (UE) 2018/1972 și de abrogare a Directivei (UE) 2016/1148 (JO L 333, 27.12.2022, p. 80, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

⁽²¹⁾ Directiva (UE) 2022/2557 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022 privind reziliența entităților critice și de abrogare a Directivei 2008/114/CE a Consiliului (JO L 333, 27.12.2022, p. 164, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

asemenea, statele membre ar trebui să se asigure că toate entitățile relevante iau măsuri tehnice, operaționale și organizatorice adecvate și proporționale pentru a gestiona riscurile asociate incidentelor naturale, provocate de om și cibernetice. Totodată, ele ar trebui să instituie metodologii și planuri de gestionare a crizelor și de asigurare a unei redresări rapide după astfel de incidente, precum și schimb de experiență și de bune practici.

- (34) Ar trebui luate măsuri specifice pentru a îmbunătăți și mai mult securitatea cibernetică a bazelor de date în care sunt înregistrați alegătorii, a sistemelor de vot electronic și a altor sisteme informatice utilizate pentru gestionarea alegerilor, cum ar fi cele utilizate pentru numărarea, auditarea și afișarea rezultatelor alegerilor, precum și pentru rapoartele postelectorale de certificare și validare a rezultatelor. Alte măsuri ar putea să vizeze securitatea fizică a locurilor în care se desfășoară scrutinul și numărarea voturilor, precum și a unităților, a activelor și a sistemelor folosite pentru tipărirea, transportul și depozitarea buletinelor de vot și a altor materiale electorale relevante, cum ar fi urnele de vot special securizate sau ștampilele.
- (35) În septembrie 2022, Comisia a adoptat o propunere de Act privind reziliența cibernetică⁽²²⁾, menit să stabilească cerințe comune obligatorii de securitate cibernetică pentru produsele cu elemente digitale, atât hardware, cât și software. Pentru a spori reziliența cibernetică a alegerilor, statele membre ar trebui să se asigure că în alegeri se utilizează produse hardware și software mai securizate, inclusiv prin luarea în considerare a acestei propuneri. În plus, statele membre ar trebui să țină seama de standardele internaționale relevante, cum ar fi Recomandarea (2017) a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind standardele pentru votul electronic⁽²³⁾ și Orientările (2022) Consiliului Europei privind utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor în procesele electorale⁽²⁴⁾. Statele membre ar trebui, de asemenea, să utilizeze compendiul privind votul electronic și practicile bazate pe TIC.
- (36) Pentru a proteja infrastructura legată de alegeri împotriva atacurilor cibernetice, statele membre ar trebui, de asemenea, să ia măsuri specifice, cu sprijinul Comisiei, inclusiv prin intermediul mecanismului comun pentru reziliența electorală, menționat în Planul de acțiune pentru democrația europeană. Totodată, statele membre ar trebui să participe la exerciții practice de evaluare a riscurilor și de pregătire, bazându-se pe activitatea comună sprijinită de Comisie în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile și al Grupului de cooperare pentru rețele și sisteme informatice. Statele membre ar trebui, de asemenea, să utilizeze în mod optim învățămintele desprinse în cadrul exercițiului de simulare teoretică organizat în cadrul mecanismului comun de reziliență electorală la 21 noiembrie 2023. Acest lucru ar trebui luat în considerare pentru actualizarea compendiului privind securitatea cibernetică a tehnologiei electorale, elaborat de Grupul de cooperare pentru rețele și sisteme informatice. Autoritățile cu responsabilități în materie electorală și cibernetică ale statelor membre ar trebui să continue să facă schimb de informații relevante, în special prin schimburi comune între Rețeaua europeană de cooperare privind alegerile și Grupul de cooperare pentru rețele și sisteme informatice, mai ales înainte de alegerile pentru Parlamentul European. Pe această bază, statele membre ar trebui să desfășoare activități de sensibilizare cu privire la măsurile pe care le pot întreprinde partidele politice, organizațiile responsabile cu organizarea campaniilor, candidații, funcționarii responsabili cu procesul electoral și alte entități implicate în desfășurarea alegerilor pentru a îmbunătăți securitatea online a acestora și pentru a atenua potențialele atacuri cibernetice.
- (37) Pentru a proteja infrastructura legată de alegeri, este crucial ca riscurile să fie gestionate permanent, pe baza unor criterii predefinite de acceptare a riscurilor și a unei metodologii predefinite. Datele colectate în cursul evaluărilor riscurilor și al simulărilor de criză au un rol esențial în această privință. Statele membre ar trebui, cu sprijinul Comisiei în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile și în strânsă cooperare cu Grupul de cooperare pentru rețele și sisteme informatice, să facă schimb de practici relevante în ceea ce privește efectuarea de evaluări ale riscurilor și luarea de măsuri de atenuare a acestora, contribuind astfel la diseminarea rapidă a experienței și a expertizei, inclusiv în ceea ce privește inovațiile de succes. Schimburile ar trebui să includă elaborarea unor metodologii și planuri comune pentru gestionarea crizelor și pentru asigurarea unei redresări rapide în urma eventualelor incidente naturale sau provocate de om, inclusiv a incidentelor cibernetice.

⁽²²⁾ Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind cerințele orizontale în materie de securitate cibernetică pentru produsele cu elemente digitale și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/1020, COM(2022) 454 final, 15.9.2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52022PC0454>.

⁽²³⁾ Recomandarea CM/Rec(2017)5 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind standardele pentru votul electronic, adoptată de Comitetul de Miniștri la 14 iunie 2017 în cadrul celei de a 1289-a reuniuni a reprezentanților miniștrilor.

⁽²⁴⁾ Orientările Comitetului de Miniștri privind utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) în procesele electorale din statele membre ale Consiliului Europei (adoptate de Comitetul European pentru Democrație și Guvernanță la 9 februarie 2022 în cadrul celei de a 1424-a reuniuni a Comitetului de Miniștri).

- (38) Pentru a fi bine protejate împotriva unor astfel de amenințări, partidele politice, fundațiile politice și organizațiile responsabile cu organizarea campaniilor ar trebui să ia măsuri pentru a aborda riscurile de securitate cibernetică în cadrul activităților lor interne și pe durata campaniilor. Activitățile de sensibilizare și măsurile de asigurare a rezilienței ar putea cuprinde distribuirea de informații către membrii de partid și către candidați cu privire la riscurile de securitate cibernetică legate de activitățile lor și de activitățile altor entități apropiate acestora, participarea la sesiuni de instruire privind securitatea cibernetică, precum și îmbunătățirea monitorizării securității platformelor și a instrumentelor digitale utilizate pentru campaniile electorale.
- (39) Pentru a se asigura că alegătorii primesc informații fiabile, este important să se protejeze mediul informațional în preajma alegerilor. Manipularea informațiilor, ingerințele și răspândirea dezinformării, inclusiv prin mijloace automatizate pe platformele de comunicare socială, pot avea consecințe negative asupra calității dezbaterii democratice, asupra exercitării drepturilor de vot, asupra percepției și a atitudinii alegătorilor, conducând la efecte pe termen lung, inclusiv asupra participării la viitoarele alegeri. Inteligența artificială poate fi utilizată pentru a genera sau a manipula imagini, conținuturi audio sau video care seamănă izbitor cu persoane, locuri sau evenimente reale și care ar părea în mod fals ca fiind autentice (așa-numitele „falsuri perspicace”). Publicitatea politică poate fi un vector al dezinformării și al ingerințelor străine, în special în cazul în care publicitatea nu își dezvăluie caracterul politic, identitatea sponsorilor săi și a entităților care o finanțează, precum și locul și modul în care a fost selectat publicul-țintă. Comisia a prezentat o propunere privind transparența și vizarea unui public-țintă în publicitatea politică, care va stabili un cadru obligatoriu, bazat pe standarde comune care să le permită cetățenilor să recunoască publicitatea politică și să își exercite drepturile democratice în cunoștință de cauză. De asemenea, propunerea va limita și va reglementa utilizarea datelor cu caracter personal pentru vizarea unui anumit public-țintă prin publicitatea politică. Codul de bune practici consolidat împotriva dezinformării din 2022 ⁽²⁵⁾ prevede standarde de autoreglementare pentru combaterea dezinformării și a manipulării informațiilor. Comisia a prezentat o propunere privind inteligența artificială ⁽²⁶⁾, care va asigura etichetarea conținutului generat de inteligența artificială și divulgarea originii acestuia.
- (40) Pentru a sprijini autoritățile competente și factorii de decizie politică, sondajele de opinie și anchetele pot fi considerate de statele membre drept mijloace de monitorizare a prevalenței și a distribuției sociodemografice a principalelor mesaje de dezinformare legate de alegeri. Informațiile obținute în contextul unor astfel de sondaje ar putea fi puse la dispoziția cercetătorilor, a jurnaliștilor, a observatorilor electorali, a societății civile și a altor părți interesate relevante.
- (41) Partidele politice au, la rândul lor, o responsabilitate specifică de a proteja mediul informațional în preajma alegerilor, asigurându-se că alegătorii primesc în timp util informații corecte, accesibile și inteligibile și contracarând manipularea informațiilor, ingerințele și dezinformarea legate de alegeri, în colaborare cu alte părți interesate și cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale și a valorilor democratice.
- (42) Pentru a se asigura că cetățenii sunt bine informați și știu cum să își protejeze libertatea de formare a opiniilor, ar trebui promovate acțiuni de consolidare a rezilienței, de sensibilizare și de formare cu privire la ingerințele din preajma alegerilor. Rolul societății civile, al organizațiilor mass-media, al instituțiilor de cercetare și al mediului academic în ceea ce privește sensibilizarea publicului, alfabetizarea mediatică și gândirea critică este esențial pentru a înzestra cetățenii cu competențele necesare pentru a-și folosi discernământul în fața realităților complexe care afectează sfera democratică. Aceste competențe sunt deosebit de importante având în vedere rolul tot mai important al inteligenței artificiale, inclusiv în campaniile electorale, de exemplu atunci când cetățenii utilizează sisteme de inteligență artificială pentru a-și fundamenta alegerile electorale. Statele membre ar trebui să utilizeze în mod optim finanțarea disponibilă la nivelul Uniunii pentru activități de combatere a manipulării informațiilor, a ingerințelor și a dezinformării care afectează desfășurarea unor alegeri libere, corecte și reziliente, inclusiv prin promovarea oportunităților de finanțare ale programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori”, instituit prin Regulamentul (UE) 2021/692 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽²⁷⁾, și ale programului Erasmus +, instituit prin Regulamentul (UE) 2021/817 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽²⁸⁾. Activitățile de acest tip ar trebui să

⁽²⁵⁾ Codul de bune practici consolidat împotriva dezinformării (2022), <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation>.

⁽²⁶⁾ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială (Legea privind inteligența artificială) și de modificare a anumitor acte legislative ale Uniunii, COM(2021) 206 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52021PC0206>.

⁽²⁷⁾ Regulamentul (UE) 2021/692 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1381/2013 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (UE) nr. 390/2014 al Consiliului (JO L 156, 5.5.2021, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj>).

⁽²⁸⁾ Regulamentul (UE) 2021/817 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021 de instituire a Erasmus+: Programul Uniunii pentru educație și formare, tineret și sport și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1288/2013 (JO L 189, 28.5.2021, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/817/oj>).

contribuie la cunoașterea și înțelegerea modalităților prin care poate fi accesat și utilizat în mod sigur și eficace conținutul mediatic, precum și a modalităților de creare a unui conținut mediatic responsabil. Statele membre ar putea încuraja școlile și instituțiile de învățământ superior să includă în programele lor de învățământ cursuri de alfabetizare mediatică, gândire critică, privind drepturile și obligațiile politice ale cetățenilor, precum și privind înțelegerea funcționării instituțiilor și a proceselor democratice atât în țara lor, cât și la nivelul UE și privind promovarea participării democratice.

- (43) Prevenirea manipulării informațiilor, a ingerințelor și a dezinformării legate de alegeri se bazează pe publicarea preventivă a unor informații de încredere cu privire la procedurile electorale. Pentru a demasca manipularea informațiilor și dezinformarea cu privire la procedurile electorale, sunt necesare măsuri de răspuns rapide și fiabile. Instruirea autorităților electorale și a altor autorități relevante cu privire la modul în care pot fi prevenite și demascate eficient acțiunile de manipulare a informațiilor, ingerințele și dezinformările online și offline cu privire la procedurile electorale este deosebit de importantă în mediul de securitate actual, aflat într-o evoluție rapidă. Statele membre ar trebui să pună în aplicare alte acțiuni complementare de combatere a dezinformării și a manipulării informațiilor care perturbă alegerile. În acest context, ele s-ar putea baza pe Observatorul european al mass-mediei digitale și pe centrele sale ca surse de informații pentru entitățile implicate în procesele electorale, cum ar fi observatorii sondajelor de opinie, educatorii și alte entități care diseminează informații, cu privire la modalitățile de demascare a dezinformării legate de alegeri.
- (44) Recomandarea (UE) 2018/234 a Comisiei ⁽²⁹⁾ încurajează deja autoritățile naționale competente să identifice, pe baza experiențelor statelor membre, cele mai bune practici legate de identificarea, atenuarea și gestionarea riscurilor pe care le prezintă dezinformarea pentru procesul electoral. În perioada care s-a scurs de la adoptarea recomandării, mutațiile prin care a trecut mediul de securitate în comparație cu cel de la alegerile anterioare a accentuat aceste riscuri. Prin urmare, autoritățile naționale competente ar trebui să dezvolte și să actualizeze în continuare cele mai bune practici, inclusiv utilizând instrumente de detectare bazate pe inteligența artificială. Rețelele electorale naționale ar trebui să își consolideze cooperarea pe această temă, inclusiv prin schimbul de bune practici în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile și printr-o colaborare strânsă cu sistemul de alertă rapidă. Acest lucru ar putea implica schimburi de expertiză între statele membre care se confruntă cu provocări similare, inclusiv ca urmare a poziției lor geografice.
- (45) Canalele clare de cooperare dintre rețelele electorale naționale, Rețeaua europeană de cooperare privind alegerile și platformele media și editorii de publicitate politică ar putea contribui la atenuarea riscului de manipulare a informațiilor și dezinformare în perioada alegerilor, în special prin sprijinirea elaborării de standarde care să îmbunătățească diseminarea de informații de încredere. Statele membre cooperează deja pentru combaterea manipulării informațiilor, a ingerințelor și a dezinformării în contextul Rețelei europene de cooperare privind alegerile, al Grupului autorităților europene de reglementare pentru serviciile mass-media audiovizuale ⁽³⁰⁾, al sistemului de alertă rapidă ⁽³¹⁾ și al altor cadre, elaborând un răspuns multidisciplinar la astfel de amenințări în procesele electorale. Aceste rețele ar trebui să dezvolte în continuare măsuri de răspuns adecvate, inclusiv prin sprijinirea cooperării dintre statele membre. Ar trebui consolidată cooperarea dintre Rețeaua europeană de cooperare privind alegerile și aceste alte rețele europene cu activități relevante pentru procesele electorale, inclusiv în contextul mecanismului comun pentru reziliență electorală. Ar trebui sprijinite bunele practici, inclusiv reuniunile comune ale diferitelor rețele, cum ar fi sesiunea comună a Rețelei europene de cooperare privind alegerile și sistemul de alertă rapidă din 6 decembrie 2023. Rețeaua europeană de cooperare privind alegerile ar trebui, de asemenea, să faciliteze în continuare colaborarea cu entități internaționale precum Consiliul Europei și Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, ca parte a abordării sale cuprinzătoare privind organizarea de alegeri libere, corecte și reziliente în Europa.
- (46) Donațiile din partea unor țări terțe către partidele politice, fundațiile politice, candidații politici și organizațiile naționale responsabile cu organizarea campaniilor, în special atunci când nu sunt verificate, ar putea să influențeze în mod necuvenit procesele democratice din Uniune și să fie un vector de ingerință din partea țărilor terțe. Astfel de donații ar putea afecta corectitudinea sau integritatea concurenței politice, ar putea conduce la denaturări ale procesului electoral, ar putea denatura condițiile de concurență echitabile prin încălcarea normelor privind plafoanele de venituri și de cheltuieli, ar putea facilita corupția sau ar putea reprezenta o amenințare la adresa ordinii publice naționale. Donațiile din partea unor țări terțe către partide politice, fundații politice, candidați, organizații de campanie și, dacă este cazul, mișcări politice ar trebui, prin urmare, să fie limitate sau interzise și, în orice caz, să facă obiectul unor cerințe de transparență.

⁽²⁹⁾ Recomandarea (UE) 2018/234 a Comisiei din 14 februarie 2018 privind consolidarea caracterului european și a desfășurării eficiente a alegerilor din 2019 pentru Parlamentul European (JO L 45, 17.2.2018, p. 40, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2018/234/oj>).

⁽³⁰⁾ Decizia Comisiei din 3.2.2014 de instituire a Grupului autorităților europene de reglementare pentru serviciile mass-media audiovizuale, C(2014) 462 final.

⁽³¹⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Planul de acțiune împotriva dezinformării, JOIN(2018) 36 final, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/586157e5-923f-11e9-9369-01aa75ed71a1>.

- (47) Regulamentul (UE) nr. 1141/2014 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽³²⁾ reglementează finanțarea partidelor politice europene, inclusiv în ceea ce privește finanțarea din partea unor țări terțe. În conformitate cu acest regulament, partidele politice europene și fundațiile politice europene nu sunt autorizate să accepte donații sau contribuții anonime, din partea unei autorități publice a unui stat membru sau a unei țări terțe ori din partea unei întreprinderi asupra căreia o astfel de autoritate publică poate exercita direct sau indirect o influență dominantă în baza dreptului său de proprietate asupra acesteia, a participării sale financiare la o astfel de întreprindere sau a normelor care îi reglementează activitatea, și nici donații din partea unor entități private cu sediul într-o țară terță sau a unor persoane fizice dintr-o țară terță care nu au drept de vot la alegerile pentru Parlamentul European.
- (48) Recomandarea Consiliului Europei privind normele comune împotriva corupției în ceea ce privește finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale ⁽³³⁾ subliniază, de asemenea, că statele ar trebui să limiteze, să interzică sau să reglementeze în mod specific donațiile efectuate de donatori străini în beneficiul partidelor politice. În Orientările Comisiei de la Veneția privind finanțarea partidelor politice ⁽³⁴⁾ se afirmă că donațiile provenite de la state sau întreprinderi străine ar trebui interzise, deși această interdicție nu ar trebui să împiedice donațiile efectuate de resortisanți care locuiesc în străinătate. În conformitate cu aceste orientări, pot fi avute în vedere și alte limitări, mai ales nivelul maxim al fiecărei contribuții, interzicerea contribuțiilor din partea întreprinderilor cu caracter industrial sau comercial ori din partea organizațiilor religioase sau controlul prealabil, de către organele publice specializate în chestiuni electorale, al contribuțiilor din partea membrilor partidelor care doresc să candideze la alegeri.
- (49) Pentru a preveni ingerințele străine, statele membre ar trebui să identifice și să elimine eventualele lacune din legislația lor și din alte măsuri normative legate de donațiile efectuate de țări terțe pentru partidele politice, fundațiile politice, candidații politici și organizațiile de campanie. Statele membre ar trebui să combată în mod eficace eludarea normelor relevante, inclusiv prin luarea în considerare a interzicerii donațiilor efectuate în numele unei alte persoane. Prin „donații” ar trebui să se înțeleagă orice ofertă de numerar, orice ofertă în natură, furnizarea oricărui bunuri, servicii sau lucrări sub valoarea de piață și/sau orice altă tranzacție care constituie un avantaj economic pentru entitatea în cauză (inclusiv împrumuturi), cu excepția activităților politice obișnuite desfășurate pe bază de voluntariat de către persoane fizice. În acest context, statele membre ar putea utiliza orientările furnizate de Grupul de lucru al înalților funcționari de integritate publică ⁽³⁵⁾ din cadrul OCDE și de Grupul de state împotriva corupției (GRECO) instituit de Consiliul Europei ⁽³⁶⁾.
- (50) Comisia monitorizează prevenirea corupției legate de finanțarea partidelor politice în statele membre în contextul rapoartelor privind statul de drept și, din 2022, publică recomandări pe această temă.
- (51) Pentru a sprijini integritatea procesului electoral și a aborda efectele negative efective sau previzibile asupra desfășurării unor alegeri libere și corecte, este important ca partidele politice și entitățile afiliate acestora să evalueze riscurile care decurg din donațiile provenite din țări terțe și din donațiile potențial legate de corupție sau de alte activități infracționale. În cadrul evaluării riscurilor, partidele politice și entitățile lor afiliate ar trebui să aibă în vedere măsuri de abordare a riscurilor identificate, inclusiv prin identificarea corespunzătoare a donatorilor, pentru a evita orice risc de finanțare mascată prin interpuși.

⁽³²⁾ Regulamentul (UE, Euratom) nr. 1141/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2014 privind statutul și finanțarea partidelor politice europene și a fundațiilor politice europene (JO L 317, 4.11.2014, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1141/2018-05-04>).

⁽³³⁾ Consiliul Europei, Recomandarea Rec(2003)4 din 8 aprilie 2003 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind regulile comune împotriva corupției în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, <https://rm.coe.int/16806cc1f1>.

⁽³⁴⁾ Comisia de la Veneția, Orientări și Raport privind finanțarea partidelor politice, adoptate în cadrul celei de a 46-a sesiuni plenare, CDL-INF(2001)8, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-INF\(2001\)008-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-INF(2001)008-e).

⁽³⁵⁾ Grupul de lucru al înalților funcționari de integritate publică din cadrul OCDE promovează elaborarea și punerea în aplicare a unor politici în materie de integritate și de combatere a corupției care să sprijine buna guvernare. De asemenea, grupul urmărește să consolideze valorile, credibilitatea și capacitatea instituțiilor implicate în procesele de elaborare a politicilor. Mai multe informații se găsesc la adresa: <https://www.oecd.org/corruption/ethics/working-party-of-senior-public-integrity-officials.htm>.

⁽³⁶⁾ Grupul de state împotriva corupției (GRECO) a fost instituit de Consiliul Europei pentru a monitoriza respectarea de către state a normelor anticorupție ale Consiliului.

- (52) Statele membre ar trebui să își intensifice cooperarea în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile, inclusiv prin identificarea în comun a unor standarde și referințe comune privind donațiile și alte tipuri de sprijin acordate de țările terțe pentru partidele politice, fundațiile politice și organizațiile de campanie naționale.
- (53) Pentru a consolida în continuare caracterul european și desfășurarea eficientă a alegerilor pentru Parlamentul European, ar trebui continuate eforturile de implicare a tuturor cetățenilor în alegerile pentru Parlamentul European și de facilitare în continuare a exercitării de către aceștia a drepturilor lor electorale.
- (54) Diseminarea de informații privind orele de deschidere ale secțiilor de votare cu suficient de mult timp înainte de alegeri, precum și asigurarea deschiderii mai devreme și a închiderii mai târziu a secțiilor de votare în ziua alegerilor, inclusiv în cazul alegerilor pentru Parlamentul European, ar oferi unui număr mai mare de cetățeni posibilitatea de a își exprima votul, inclusiv celor care locuiesc în regiuni îndepărtate sau au un program de lucru atipic.
- (55) Astfel cum se menționează în Raportul privind alegerile pentru Parlamentul European din 2019, în Raportul din 2018 privind aplicarea Directivei 94/80/CE ⁽³⁷⁾ și în Raportul din 2020 privind cetățenia Uniunii ⁽³⁸⁾, statele membre ar trebui să sprijine în continuare exercitarea de către cetățenii Uniunii a drepturilor lor electorale și să promoveze sensibilizarea acestora cu privire la drepturile lor și la procedurile aplicabile. De asemenea, statele ar trebui să abordeze posibilele obstacole în calea participării cetățenilor mobili ai Uniunii la alegerile pentru Parlamentul European, fie în calitate de alegători, fie de candidați. Furnizarea de informații privind drepturile relevante și procedurile aplicabile ar putea fi sprijinită prin utilizarea instrumentelor digitale disponibile pe scară largă, unul dintre acestea fiind portalul digital unic instituit prin Regulamentul (UE) 2018/1724 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽³⁹⁾, care oferă acces la paginile web relevante de la nivelul Uniunii și de la nivel național, inclusiv la cele privind drepturile electorale. Totodată, statele membre sunt încurajate să utilizeze optim serviciile de comunicare și de soluționare a problemelor disponibile la nivelul Uniunii, cum ar fi Centrul de contact Europe Direct (EDCC) și SOLVIT, puse la dispoziție de Comisie pentru a oferi cetățenilor Uniunii informații exacte și în timp util cu privire la drepturile lor cetățenești și la procedurile electorale.
- (56) Măsurile suplimentare de comunicare ar consolida caracterul european al alegerilor pentru Parlamentul European. Partidele politice naționale ar trebui să demareze campaniile aferente alegerilor pentru Parlamentul European cât mai curând posibil, deoarece partidele au un rol esențial în sensibilizarea cetățenilor Uniunii, inclusiv a cetățenilor mobili ai Uniunii, cu privire la alegerile pentru Parlamentul European. Astfel cum se menționează în Raportul Comisiei privind alegerile pentru Parlamentul European din 2019, eforturile comune de comunicare ale diferitelor instituții ale UE, ale statelor membre și ale societății civile rămân un element-cheie în consolidarea caracterului european al alegerilor pentru Parlamentul European.
- (57) Pentru a spori și mai mult transparența legăturii dintre partidele politice naționale și partidele politice europene și grupurile politice din Parlamentul European, partidele politice naționale ar trebui să poată să își anunțe afilierea sau procesul lor de afiliere la un partid politic european înainte de începerea campaniei și sunt încurajate să facă acest lucru. Pentru a contribui la sporirea dimensiunii europene a alegerilor, statele membre ar trebui să încurajeze și să faciliteze furnizarea acestor informații către public. Statele membre și partidele politice ar putea sprijini alte măsuri de sporire a transparenței cu privire la legăturile dintre partidele politice europene și cele naționale, de exemplu prin sprijinirea organizării de evenimente comune cu partidele politice europene și naționale.
- (58) Pentru a-și îndeplini rolul prevăzut la articolul 10 alineatul (4) din TUE, de a contribui la formarea conștiinței politice europene și la exprimarea voinței cetățenilor europeni, partidele politice europene ar trebui să fie în măsură să se adreseze membrilor și circumscripțiilor lor din întreaga Uniune, inclusiv prin desfășurarea de campanii transfrontaliere în Uniune. Pentru a contribui la sporirea dimensiunii europene a alegerilor pentru Parlamentul European, statele membre ar trebui să faciliteze desfășurarea unor campanii transfrontaliere eficiente de către partidele politice europene și grupurile politice din Parlamentul European în întreaga Uniune.

⁽³⁷⁾ Raportul Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind aplicarea Directivei 94/80/CE de stabilire a normelor de exercitare a dreptului de a alege și de a fi ales la alegerile locale, COM(2018) 44 final, 25.1.2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0044>.

⁽³⁸⁾ Comisia Europeană, Direcția Generală Justiție și Consumatori, Raportul din 2020 privind cetățenia Uniunii – Capacitatea cetățenilor și protejarea drepturilor acestora, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2775/559516>.

⁽³⁹⁾ Regulamentul (UE) 2018/1724 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 octombrie 2018 privind înființarea unui portal digital unic (*gateway*) pentru a oferi acces la informații, la proceduri și la servicii de asistență și de soluționare a problemelor și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1024/2012 (JO L 295, 21.11.2018, p. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1724/oj?locale=ro>).

- (59) Pentru a proteja în continuare integritatea alegerilor pentru Parlamentul European, statele membre ar trebui încurajate să combată mai puternic riscul votului și al candidaturilor multiple. În acest scop, cetățenii Uniunii ar trebui să fie informați cu privire la normele și sancțiunile legate de votul multiplu. Statele membre ar trebui, cu sprijinul Comisiei, să facă schimb de date exacte și în timp util cu privire la cetățenii mobili ai Uniunii care participă la alegeri în calitate de alegători sau candidați. În acest context, statele membre ar trebui să continue pregătirile începute în cadrul grupului de experți privind chestiunile electorale⁽⁴⁰⁾, pentru a asigura un schimb eficient și criptat de date necesare pentru a preveni votul multiplu prin intermediul instrumentului securizat relevant pus la dispoziție de Comisie. Cetățenii mobili ai Uniunii nu ar trebui să fie radiați de pe lista electorală pentru toate tipurile de alegeri din țara lor de origine ca urmare a faptului că au fost înscrși pe lista electorală a statului lor membru de reședință.
- (60) Pentru a promova procesele electorale libere, corecte și reziliente, ar trebui consolidată pe mai departe cooperarea în cadrul rețelelor electorale naționale, astfel cum se menționează în Recomandarea (UE) C(2018) 5949. Membrii rețelelor electorale naționale ar trebui să facă schimb rapid de informații cu privire la aspectele care ar putea afecta alegerile pentru Parlamentul European, de exemplu identificând împreună amenințările și lacunele, făcând schimb de concluzii și de expertiză, și ar trebui să stabilească, atunci când este necesar, protocoale și modalități de lucru favorabile cooperării și schimbului de informații, pentru a preveni și a răspunde la incidentele perturbatoare care afectează alegerile și a atenua efectele lor, pentru a proteja alegerile de astfel de incidente și a asigura redresarea în urma acestora. În cazul în care autoritățile de aplicare a legii nu fac parte din rețelele electorale naționale, statele membre ar putea avea în vedere stabilirea unor legături permanente între rețelele electorale naționale și autoritățile naționale relevante de aplicare a legii, cu respectarea deplină a valorilor democratice. Rețelele electorale naționale ar putea colabora în acest scop cu alte părți interesate, de exemplu cu cercetători, cadre universitare, observatori electorali și apărători ai drepturilor omului. Acestea ar trebui, de asemenea, să colaboreze cu parlamentele naționale și, împreună cu acestea, să sprijine sensibilizarea cu privire la importanța protejării integrității proceselor electorale, inclusiv împotriva riscului de ingerințe. Pentru a se asigura că rețelele electorale naționale sunt în măsură să își îndeplinească în mod adecvat rolul și să își desfășoare activitățile, statele membre ar trebui să le pună la dispoziție cadrele, resursele și mijloacele necesare.
- (61) Înainte de următoarele alegeri pentru Parlamentul European și după aceea, statele membre ar trebui să consolideze cooperarea dintre rețelele lor electorale naționale, în special în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile. În acest sens, ele ar trebui să se bazeze pe mecanisme care să sprijine schimbul rapid de informații cu privire la aspectele care afectează alegerile,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

I. Obiect

1. Prezenta recomandare promovează standarde democratice înalte pentru alegerile din Uniune și consolidarea caracterului european și a desfășurării eficiente a alegerilor pentru Parlamentul European. Aceasta se adresează statelor membre, partidelor politice europene și naționale, fundațiilor politice și organizațiilor responsabile cu organizarea campaniilor în contextul pregătirii pentru alegerile din Uniune, inclusiv pentru alegerile din 2024 pentru Parlamentul European.

II. Principii generale privind alegerile din Uniune

2. Alegerile din Uniune ar trebui să respecte cele mai înalte standarde democratice. Statele membre ar trebui să sprijine, printre altele, prezența ridicată la vot, participarea incluzivă, exercitarea cu ușurință și în condiții de egalitate a drepturilor electorale, procesele electorale reziliente, integritatea și secretul votului, precum și egalitatea de șanse, în special în ceea ce privește finanțarea publică a partidelor și a campaniilor, cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale.
3. În conformitate cu Codul de bună conduită electorală al Comisiei de la Veneția a Consiliului Europei, ar trebui ca elementele fundamentale ale legislației electorale să nu poată fi modificate cu mai puțin de un an înainte de alegeri.

⁽⁴⁰⁾ Grupul de experți privind chestiunile electorale – Dreptul de a vota și de a candida la alegerile pentru PE și la alegerile locale (E00617), <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&do=groupDetail>.
groupDetail&groupID=617.

III. Sprijinirea prezenței la vot și a participării incluzive

4. Pentru a sprijini prezența largă la vot, statele membre ar trebui să ia măsurile necesare pentru a facilita, după caz, înregistrarea alegătorilor și a candidaților la alegeri, inclusiv prin furnizarea informațiilor și a instrumentelor necesare, precum și prin acordarea sprijinului necesar la nivel local. Utilizarea unor instrumente precum înregistrarea online sau colectarea electronică a semnăturilor de susținere pentru candidați ar trebui să fie ușor accesibilă și la îndemâna oricui.
5. Atunci când introduc metode de vot complementare, cum ar fi votul anticipat, votul mobil, votul prin corespondență și votul electronic, statele membre ar trebui să se asigure că aceste metode sunt însoțite de garanțiile necesare. În plus, statele membre ar trebui să ia măsurile necesare pentru a-i informa pe cetățeni cu privire la disponibilitatea și accesibilitatea acestor metode de vot și să le ofere sprijinul necesar la toate nivelurile, inclusiv la nivel local. În acest sens, statele membre sunt invitate să utilizeze în mod optim compendiul privind votul electronic și alte practici bazate pe TIC elaborat de Comisie împreună cu statele membre în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile. Statele membre ar trebui să se asigure că funcționarii responsabili cu procesul electoral beneficiază de instruire adecvată cu privire la noile metode de vot.
6. Atunci când sprijină prezența și participarea la vot, statele membre ar trebui să ia măsuri pentru a răspunde în mod eficace nevoilor diferitelor grupuri, inclusiv în activitățile lor de comunicare. Atunci când furnizează informații privind alegerile pentru Parlamentul European, statele membre ar trebui să utilizeze în mod optim Ghidul privind cetățenia UE pentru a spori gradul de sensibilizare cu privire la cetățenia UE în rândul tinerilor cetățeni ai UE care încep să participe la democrație.
7. Statele membre ar trebui să promoveze măsuri de sprijinire a egalității de gen în ceea ce privește accesul și participarea la alegeri. De asemenea, statele membre ar trebui să încurajeze echilibrul de gen la nivelul organelor de conducere ale organismelor cu responsabilități în materie electorală. Statele membre ar trebui să monitorizeze, să sprijine și să evalueze periodic progresele înregistrate cu privire la egalitatea de gen în exercitarea drepturilor electorale, inclusiv prin colectarea, analizarea și diseminarea de date privind femeile și bărbații care s-au prezentat în calitate de alegători și de candidați la alegeri, în calitate de aleși și în ceea ce privește ocuparea funcțiilor de decizie din cadrul partidelor politice.
8. Statele membre ar trebui să sprijine participarea electorală a persoanelor cu handicap, atât în calitate de alegători, cât și în calitate de candidați, și să prevină și să elimine barierele cu care se confruntă acestea atunci când participă la alegeri, inclusiv faptul că persoanelor cu handicap intelectual și psihosocial le sunt retrase sistematic drepturile electorale, fără o evaluare de la caz la caz și fără posibilitatea recurgerii la controlul jurisdicțional. Totodată, ar trebui sprijinită participarea persoanelor cu handicap în calitate de funcționari responsabili cu procesul electoral. Statele membre ar trebui să asigure diseminarea pe scară largă a celor mai bune practici care sprijină participarea cetățenilor cu handicap la procesul electoral. Statele membre ar trebui să utilizeze în mod optim Ghidul de bune practici electorale în statele membre, care abordează chestiunea participării cetățenilor cu handicap la procesul electoral și care a fost elaborat în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile.
9. Partidele politice europene și naționale, fundațiile politice și organizațiile de campanie sunt încurajate să ia măsuri care să răspundă în mod eficace nevoilor diferitelor grupuri în cadrul alegerilor. Ele ar trebui să acorde o atenție deosebită acestui aspect în materialele lor de comunicare și în publicitatea politică, utilizând mijloace, moduri și formate de comunicare adecvate și facilitând participarea politică activă. Partidele politice ar trebui să încurajeze echilibrul de gen pe listele lor electorale și în organele lor de conducere.

IV. Încurajarea integrității alegerilor și a desfășurării unor campanii corecte

10. Partidele politice și organizațiile de campanie sunt încurajate să adopte angajamente de campanie și coduri de conduită privind integritatea alegerilor și desfășurarea unor campanii corecte. Statele membre sunt încurajate să înlesnească și să încurajeze aderarea la astfel de angajamente și coduri.
11. Angajamentele și codurile de conduită menționate la punctul 10 ar trebui să cuprindă în special următoarele:
 - (a) încurajarea unui discurs politic incluziv;
 - (b) abținerea de la comportamente ilegale sau manipulative care amenință valorile, procedurile și procesele politice sau au potențialul de a avea un impact negativ asupra acestora, în special:
 - (i) producerea, utilizarea sau difuzarea de date sau materiale falsificate, fabricate, furate sau făcute publice cu încălcarea confidențialității, inclusiv așa-numitele „falsuri perspicace” generate de sistemele de inteligență artificială;

- (ii) producerea, utilizarea sau difuzarea de conținut înșelător sau care incită la ură;
- (iii) utilizarea unor tactici, tehnici și proceduri de manipulare pentru a difuza sau a amplifica mesajele politice;
- (iv) reprezentarea unor interese nedeclarate;
- (c) asigurarea transparenței contribuțiilor financiare primite, inclusiv a prestațiilor în natură, cum ar fi manifestările de ospitalitate și cadourile primite, precum și a împrumuturilor și a contribuțiilor la campanie și a cheltuielilor aferente, în special donațiile care depășesc un plafon fix;
- (d) asigurarea transparenței publicității lor politice, inclusiv astfel cum se recomandă la punctul 13;
- (e) demersuri active pentru a menține o bună igienă cibernetică, de exemplu controale periodice de securitate cibernetică, pentru a recunoaște, a descuraja și a preveni atacurile;
- (f) promovarea observării independente a angajamentelor asumate prin astfel de angajamente și coduri de conduită.

V. Măsuri de transparență în cazul afilierilor și al publicității politice

12. Partidele politice europene și naționale ar trebui să ofere pe site-ul lor web informații privind organizațiile, fundațiile și alte entități juridice afiliate lor sau care desfășoară campanii în numele lor.
13. Partidele politice europene și naționale ar trebui să ofere pe site-ul lor web informații cu privire la utilizarea publicității politice, inclusiv cu privire la sumele cheltuite pentru publicitatea politică și la sursele de finanțare utilizate. Partidele politice europene și naționale ar trebui să ia în considerare luarea voluntară de măsuri pentru a se asigura că publicitatea lor politică poate fi identificată în mod clar ca atare, inclusiv atunci când implică materiale elaborate la nivel intern pentru diseminare prin intermediul platformelor de comunicare socială online. Publicitatea politică ar trebui să fie pusă la dispoziție împreună cu informații cu privire la identitatea partidului politic care o sponsorizează și, după caz, cu informații pertinente cu privire la vizarea unui public-țintă prin publicitatea respectivă și la sistemele de inteligență artificială utilizate pentru pregătirea conținutului sau diseminarea publicității.

VI. Promovarea observării alegerilor

14. Ținând seama de cadrul lor juridic și de angajamentele lor internaționale, statele membre sunt încurajate să promoveze observarea alegerilor de către cetățeni și de către organizațiile internaționale care aderă la standardele internaționale relevante, inclusiv prin facilitarea înregistrării acestora pe lângă autoritățile naționale competente, după caz.
15. Statele membre ar trebui să sprijine activitățile de formare a observatorilor electorali, inclusiv atunci când sunt desfășurate de cetățeni, pentru a consolida expertiza și capacitatea de răspuns pe teme legate de alegeri. Formarea ar trebui să acopere participarea la procesele electorale a diferite grupuri, practicile electorale incorecte și fraudele, inclusiv online, detectarea influențelor mascate și ilegale, inclusiv din partea țărilor terțe, precum și manipularea informațiilor, ingerințele și dezinformarea.
16. Statele membre ar trebui să coopereze, prin intermediul rețelelor lor electorale naționale, cu organizațiile de observatori electorali:
 - (a) pentru a desfășura acțiuni de sensibilizare cu privire la importanța controlului proceselor electorale;
 - (b) pentru a elabora politici care să promoveze integritatea, reziliența și caracterul democratic al alegerilor;
 - (c) pentru a înțelege modul în care noile tehnologii pot fi utilizate pentru a desfășura acțiuni de manipulare a informațiilor, de ingerință și pentru a răspândi dezinformarea în detrimentul unor alegeri libere și corecte.
17. Statele membre, prin intermediul rețelelor lor electorale naționale, ar trebui să facă în continuare schimb de bune practici referitoare la observarea alegerilor în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile.

18. Partidele politice și organizațiile responsabile cu organizarea campaniilor ar trebui să coopereze cu observatorii electorali pentru a facilita activitatea acestora de observare a alegerilor.

VII. Protejarea infrastructurii electorale și asigurarea rezilienței împotriva amenințărilor cibernetice și a altor amenințări hibride

19. Statele membre ar trebui să asigure protecția adecvată a infrastructurii legate de alegeri, inclusiv prin promovarea sensibilizării și a planificării pentru orice situație neprevăzută care ar putea avea efecte perturbatoare semnificative asupra bunei desfășurări a alegerilor. Fără a aduce atingere obligațiilor care le revin în contextul punerii în aplicare a Directivei (UE) 2022/2557, statele membre sunt încurajate să înceapă imediat identificarea entităților care exploatează infrastructuri legate de alegeri esențiale pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, să ia măsurile necesare pentru a spori reziliența acestora și să le pregătească mai bine pentru contracararea riscurilor care le amenință operațiunile.
20. Statele membre ar trebui să ia măsuri care să asigure pregătirea, capacitatea de reacție și de redresare în urma incidentelor de securitate cibernetică legate de alegeri, ținând seama de cerințele stabilite în Directiva (UE) 2022/2555. În special, statele membre ar trebui să se asigure că tehnologiile utilizate în cadrul alegerilor sunt proiectate, dezvoltate și produse astfel încât să asigure un nivel înalt de securitate cibernetică. În plus, statele membre ar trebui să asigure cooperarea dintre entitățile publice și private implicate în securitatea cibernetică a alegerilor. Ele ar trebui să sporească gradul de sensibilizare cu privire la igiena cibernetică în rândul partidelor politice, al candidaților, al funcționarilor responsabili cu procesul electoral și al altor entități din sfera alegerilor.
21. Statele membre ar trebui să efectueze evaluări ale riscurilor sau să le actualizeze pe cele deja efectuate în ceea ce privește reziliența infrastructurii legate de alegeri și a entităților care o exploatează și să colecteze și să agreghe datele rezultate din astfel de evaluări ale riscurilor, inclusiv din orice test relevant al rezilienței cibernetice a sistemelor lor electorale. În cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile și, după caz, în cadrul unor sesiuni comune cu Grupul de cooperare pentru rețele și sisteme informatice, statele membre ar trebui să facă schimb de experiențe privind riscurile identificate și entitățile responsabile cu gestionarea acestora, probabilitatea producerii lor și măsurile de atenuare a riscurilor, consecințele lor potențiale și nivelurile acceptabile, precum și, după caz, o descriere a testelor efectuate asupra infrastructurii electorale. Statele membre ar trebui să sprijine, în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile, și, după caz, în strânsă cooperare cu Grupul de cooperare pentru rețele și sisteme informatice, elaborarea de standarde și modele comune de colectare a datelor și utilizarea optimă a acestora.
22. Statele membre ar trebui să utilizeze în continuare în mod optim mecanismul comun de reziliență electorală pus la dispoziție de către Comisie în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile, pentru a face schimb de bune practici și de măsuri practice pentru asigurarea unor alegeri libere, corecte și reziliente în Uniune, inclusiv în ceea ce privește criminalistica online, dezinformarea și securitatea cibernetică a alegerilor și sprijinul reciproc în vederea contracarării amenințărilor. De asemenea, statele membre ar trebui să continue să își aprofundeze cooperarea și schimbul de informații și de bune practici în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile și al Grupului de cooperare pentru rețele și sisteme informatice, inclusiv, atunci când este necesar, prin reuniuni comune și actualizări, după caz, ale compendiului privind securitatea cibernetică a tehnologiei electorale, în special înainte de următoarele alegeri pentru Parlamentul European.

VIII. Protejarea informațiilor legate de alegeri

23. Statele membre ar trebui să ia măsuri pentru a proteja mediul informațional în preajma alegerilor și a se asigura că alegătorii primesc informații corecte, în timp util și inteligibile.
24. Statele membre sunt încurajate să sprijine proiectele, inclusiv cele din partea societății civile, a organizațiilor mass-media, a institutelor de cercetare și a mediului academic, care consolidează reziliența și sensibilizează publicul, dezvoltă alfabetizarea mediatică și gândirea critică pentru a combate manipularea informațiilor, ingerințele și dezinformarea legate de alegeri sau care afectează în alt mod desfășurarea unor alegeri libere, corecte și reziliente. Statele membre ar trebui să promoveze programul Erasmus+ și programul „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” și oportunitățile sale de finanțare în cadrul componentei „Implicarea și participarea cetățenilor” pentru a sprijini astfel de proiecte.

25. Statele membre ar trebui, cu respectarea deplină a libertății de exprimare și a celorlalte drepturi fundamentale și valori democratice, să sprijine și să faciliteze transmiterea de mesaje rapide și luarea de măsuri prompte de intervenție pentru a proteja mediul informațional în preajma alegerilor, cum ar fi mesajele care previn sau demască existența unor acțiuni de manipulare a informațiilor și dezinformare cu privire la procedurile electorale. Statele membre ar trebui, de asemenea, să dezvolte cursuri de formare destinate autorităților electorale și altor autorități relevante pentru a proteja mediul informațional în preajma alegerilor și pentru a asigura un nivel de pregătire corespunzător astfel încât orice acțiune de dezinformare cu privire la alegeri să poată fi detectată, prevenită și demascată. În acest sens, atunci când se confruntă cu acțiuni de manipulare a informațiilor și cu ingerințe din partea unor entități străine, statele membre ar trebui să utilizeze instrumentele existente, cum ar fi setul de instrumente pentru acțiunile străine de manipulare a informațiilor și pentru ingerințele străine, pentru a discuta împreună cu privire la măsurile de răspuns adecvate și pentru a sprijini schimbul rapid de informații, inclusiv în cadrul sistemului de alertă rapidă.
26. Statele membre ar trebui, prin intermediul rețelelor lor electorale naționale, să faciliteze cooperarea la nivel național cu părțile interesate relevante, inclusiv, dacă este cazul, cu reprezentanții societății civile, pentru a dezvolta și a actualiza în continuare cele mai bune practici în materie de identificare, atenuare și gestionare a riscurilor de manipulare a informațiilor, de ingerințe și de dezinformare în procesele electorale. Statele membre ar trebui, de asemenea, să faciliteze cooperarea dintre rețelele electorale naționale și platformele mass-media în ceea ce privește sursele de informații verificate legate de procedurile electorale, pentru a îmbunătăți diseminarea de informații fiabile și pentru a limita răspândirea în preajma alegerilor de conținuturi inexacte sau care au făcut obiectul unei manipulari. Statele membre ar trebui să aibă în vedere sprijinirea în continuare a mass-mediei independente și a organizațiilor de verificare a faptelor în activitățile lor de combatere a manipulării informațiilor și a dezinformării în perioadele electorale.
27. În ceea ce privește acțiunile de manipulare a informațiilor și ingerințele din partea unor entități străine, statele membre ar trebui să elaboreze standarde comune de cooperare privind protecția informațiilor în preajma alegerilor în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile, inclusiv în strânsă cooperare cu sistemul de alertă rapidă. În acest scop, statele membre ar trebui să utilizeze mecanismul comun de reziliență electorală pentru a face schimb de expertiză în ceea ce privește protecția mediului informațional în preajma alegerilor și să organizeze schimburi specifice pe această temă care să implice experți din statele membre care se confruntă cu provocări similare ca urmare a localizării lor geografice sau a altor vulnerabilități.

IX. Măsuri referitoare la finanțarea acordată de țări terțe în beneficiul partidelor politice, al fundațiilor politice, al campaniilor electorale și al candidaților

28. Pentru a reduce la minimum riscul de ingerință a țărilor terțe în activitățile partidelor politice naționale, ale fundațiilor politice, ale candidaților politici și ale organizațiilor responsabile cu organizarea campaniilor electorale, statele membre ar trebui să identifice posibilele lacune din legislația lor și din alte instrumente normative în ceea ce privește donațiile și alte forme de finanțare provenite din țări terțe. Pe această bază și în funcție de necesități, statele membre sunt încurajate să abordeze aceste lacune, în special prin promovarea transparenței cu privire la donații și la alte forme de finanțare și prin limitarea valorii acestora la o anumită sumă ori prin interzicerea efectuării de donații către partidele politice naționale, fundațiile politice, candidații politici, organizațiile responsabile cu organizarea campaniilor și, după caz, mișcările politice, atunci când astfel de donații provin din țări terțe și de la alte entități cu sediul în țări terțe sau de la resortisanți ai țărilor terțe care nu au drept de vot la alegerile pentru Parlamentul European sau la alegerile naționale. Măsurile menționate la acest punct ar trebui să respecte pe deplin principiul proporționalității, valorile democratice și drepturile fundamentale.
29. Partidele politice și entitățile afiliate lor ar trebui să evalueze riscurile asociate donațiilor provenite din țări terțe și donațiilor care ar putea fi legate de activități infracționale, inclusiv cele legate de corupție, spălare de bani și criminalitate organizată. Această evaluare ar trebui să vizeze campaniile electorale și identificarea donatorilor. Ea ar trebui să abordeze efectele negative efective sau previzibile asupra desfășurării unor alegeri libere și corecte și să includă măsuri de abordare a riscurilor identificate.
30. Statele membre sunt încurajate să identifice, în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile, standarde comune pentru donațiile și alte forme de sprijin acordate de țările terțe în beneficiul partidelor politice, al fundațiilor politice și al organizațiilor responsabile cu organizarea campaniilor de la nivel național, inclusiv în vederea îmbunătățirii monitorizării respectării obligațiilor existente referitoare la astfel de donații și forme de sprijin.

X. Promovarea unui acces ușor la drepturile electorale în contextul alegerilor pentru Parlamentul European

31. Statele membre ar trebui, cu mult timp înainte de data alegerilor, să promoveze inițiative, inclusiv la nivel local, care să vizeze asigurarea unei accesibilități sporite la alegeri și a unei mai mari implicări politice. Astfel de activități ar putea include inițiative de sensibilizare, campanii de informare și alte activități de informare desfășurate prin intermediul platformelor și al canalelor utilizate de diferite grupuri de cetățeni, al conferințelor sau al dezbaterilor, de exemplu prin promovarea schimburilor între cetățenii Uniunii pe teme legate de Uniune, pentru a promova o mai bună înțelegere a diferitelor perspective. Ar trebui să se pună un accent deosebit pe participarea tinerilor, în special a celor care votează pentru prima dată, precum și pe eliminarea barierelor care limitează posibilitățile membrilor diferitelor grupuri de a vota și de a candida. Informațiile referitoare la alegeri, inclusiv la forma și conținutul acestora, ar trebui adaptate la nevoile speciale ale acestor diferite grupuri.
32. Statele membre sunt încurajate să se asigure că orele de deschidere ale secțiilor de votare sunt suficiente încât să se răspundă nevoilor unui număr cât mai mare de alegători și să se contribuie la asigurarea posibilității ca un număr cât mai mare de persoane să își exercite dreptul de vot.
33. Înainte de alegerile pentru Parlamentul European, statele membre ar trebui să ia măsuri adecvate pentru ca cetățenii mobili ai Uniunii să își cunoască mai bine drepturile și obligațiile electorale, atât în calitate de alegători, cât și de candidați. Statele membre sunt încurajate să creeze condiții propice pentru ca cetățenii mobili ai Uniunii să poată avea acces cu ușurință la informațiile referitoare la evoluția și stadiul înregistrării lor. În cazurile în care autoritățile locale au competența de a înscrie cetățenii mobili ai Uniunii în registrele electorale, statele membre sunt încurajate să ia măsurile necesare pentru a sprijini aceste autorități, inclusiv prin ghiduri administrative, în acțiunile lor de informare a cetățenilor mobili ai UE cu privire la drepturile electorale de care se bucură în temeiul legislației Uniunii. În conformitate cu normele lor electorale, statele membre ar trebui, de asemenea, să ia măsuri pentru a-și informa cetățenii care locuiesc în țări terțe cu privire la modul și locul în care își pot exercita dreptul de vot.
34. Statele membre sunt încurajate să prevadă o varietate suficient de mare de limbi în care să le fie explicat alegătorilor procesul electoral.

XI. Consolidarea caracterului european al alegerilor pentru Parlamentul European

35. Statele membre ar trebui să creeze condiții propice pentru anunțarea candidaților și pentru începerea campaniei electorale pentru Parlamentul European cu cel puțin 6 săptămâni înainte de data alegerilor.
36. Statele membre ar trebui să încurajeze și să faciliteze furnizarea de informații către public cu privire la afilierea dintre partidele politice naționale și partidele politice europene înainte și în timpul alegerilor pentru Parlamentul European. Acest lucru ar putea fi realizat prin indicarea afilierii pe buletinele de vot și prin sprijinirea distribuirii acestor informații de către autoritățile competente relevante.
37. Partidele politice naționale care participă la alegerile pentru Parlamentul European sunt încurajate să anunțe, înainte de începerea campaniei electorale, partidul politic european la care sunt afiliate sau sunt în curs de afiliere. Partidele politice naționale ar trebui să promoveze măsuri menite să sporească cunoștințele membrilor lor cu privire la alegerile pentru Parlamentul European.
38. Statele membre ar trebui să aibă în vedere măsuri adecvate pentru a ajuta partidele politice europene și grupurile politice ale Parlamentului European să își desfășoare campaniile în contextul alegerilor pentru Parlamentul European.

XII. Contracurarea riscului de vot multiplu în alegerile pentru Parlamentul European

39. Cu suficient timp înainte de alegerile pentru Parlamentul European, statele membre ar trebui să furnizeze cetățenilor mobili ai Uniunii informații cu privire la normele și sancțiunile legate de votul multiplu.

40. În cazul în care, în contextul alegerilor pentru Parlamentul European, un cetățean este radiat de pe lista electorală a unui stat membru pentru a vota într-un alt stat membru, primul stat membru ar trebui, în același timp, să aibă în vedere luarea de măsuri pentru a evita ca radierea respectivă să afecteze înregistrarea cetățeanului respectiv pe listele electorale pentru alegerile naționale.

XIII. Consolidarea rețelelor electorale, a cooperării electorale și a raportării

41. Statele membre ar trebui să ia măsuri pentru a promova și a intensifica cooperarea în cadrul rețelelor electorale naționale pentru a promova desfășurarea unor alegeri libere, corecte și reziliente. Membrii rețelelor electorale naționale ar trebui să facă schimb de informații cu privire la aspectele care ar putea afecta alegerile, de exemplu identificând împreună amenințările și lacunele și făcând schimb de concluzii și de expertiză. Rețelele electorale naționale ar putea colabora în acest scop cu alte părți interesate, de exemplu cu cercetători, cadre universitare, observatori electorali și apărători ai drepturilor omului. Rețelele electorale naționale ar trebui să colaboreze cu parlamentele naționale. Statele membre ar trebui să sprijine rețelele electorale naționale oferindu-le resurse și mijloace adecvate și asigurându-se că au instituit cadrul necesar pentru desfășurarea activităților acestora.
42. Înainte de alegerile pentru Parlamentul European din 2024, statele membre ar trebui să consolideze cooperarea cu privire la chestiunile legate de alegeri în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile, inclusiv prin intermediul unor fluxuri de lucru operaționale care să abordeze finanțarea mascată din țări terțe, precum și, printre altele, cu privire la activitățile și strategiile de sensibilizare. Statele membre sunt încurajate să continue schimbul de bune practici și de idei privind promovarea exercitării drepturilor electorale și sprijinirea desfășurării democratice a alegerilor și a unei participări ridicate la alegerile pentru Parlamentul European din 2024 și ulterior.
43. Comisia va purta, după caz, discuții în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile, în strânsă cooperare cu alte rețele europene relevante, inclusiv cu sistemul de alertă rapidă, referitor la acțiunile de manipulare a informațiilor și ingerințele din partea unor entități străine, și cu Grupul autorităților europene de reglementare pentru serviciile mass-media audiovizuale, referitor la măsurile și acțiunile întreprinse în urma prezentei recomandări.
44. Statele membre sunt invitate să transmită, în termen de 6 luni de la alegerile din 2024 pentru Parlamentul European, informații cu privire la desfășurarea acestor alegeri pe teritoriul lor, inclusiv cu privire la măsurile pe care le-au luat pentru a pune în aplicare prezenta recomandare și, după caz, informații relevante privind observarea alegerilor de către cetățeni.
45. Începând cu 2025, o dată pe an, statele membre ar trebui să facă schimb de informații cu privire la punerea în aplicare a prezentei recomandări în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile.
46. În termen de cel mult 1 an de la alegerile din 2024 pentru Parlamentul European, Comisia va evalua, ținând seama de informațiile transmise de statele membre în conformitate cu punctul 44, impactul prezentei recomandări în contextul raportului său privind alegerile din 2024 pentru Parlamentul European.

Adoptată la Bruxelles, 12 decembrie 2023.

Pentru Comisie
Didier REYNDEERS
Membru al Comisiei